

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zástavní právo k akciím

Zástavní právo k akciím je častým způsobem zajištění dluhů v obchodním styku, a to především v oblasti bankovního financování. V tomto článku se zabývám pouze zástavním právem vzniklým na základě dohody stran (smluvním zástavním právem) a rád bych zde shrnul (připomněl) podmínky, které je třeba dodržet, aby došlo ke vzniku platného a účinného zástavního práva k akciím.

Akcie

Akcie je zákonem č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (dále jen „**ZOK**“), definována jako *cenný papír nebo zaknihovaný cenný papír, s nímž jsou spojena práva společníka podílet se podle tohoto zákona a stanov společnosti na jejím řízení, jejím zisku a na likvidačním zůstatku při jejím zrušení s likvidací*.^[1]

Akcie jako účastnický^[2] cenný papír vydávaný akciovými společnostmi je možné již poměrně dlouhou dobu^[3] vydávat jak v podobě materiální (listinné akcie), tak i dematerializované (zaknihované akcie).^[4]

Zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „**OZ**“) považuje akcii na rozdíl od předchozí právní úpravy za věc v právním smyslu. OZ obsahuje rovněž úpravu zástavního práva k cenným papírům, která se uplatní i ve vztahu k akciím.

Omezení zřízení zástavního práva

Ještě předtím, než jsou činěny kroky směřující ke zřízení zástavního práva, je vhodné ujistit se, že zřízení, resp. vznik zástavního práva není v konkrétním případě nějakým způsobem omezen či dokonce zcela vyloučen. Není-li ve stanovách akciové společnosti, o jejíž akcie se jedná, specifická úprava zastavení akcií, uplatní se pro zřízení zástavního práva podmínky stanovené pro převoditelnost akcií na jméno. V této souvislosti upozorňuji, že případné omezení převoditelnosti akcií by vždy mělo být zapsáno v obchodním rejstříku.^[5] Omezení se samozřejmě neuplatní v případě akcií na majitele, jejichž převoditelnost stanovami být omezena nemůže. Doporučit lze rovněž kontrolu případných omezení na straně zástavce.^[6]

Na rozdíl od zástavního práva k podílu ve společnosti s ručením omezeným se zástavní právo k akciím nezapisuje do obchodního rejstříku ani v případě, že společnost má jediného akcionáře.

Zřízení a vznik zástavního práva k akciím

Z hlediska vzniku zástavního práva k akciím je nutné rozlišovat mezi (i) akciemi listinnými, u kterých

je třeba navíc rozlišovat ještě to, zda se jedná o akcie na jméno[7] či akcie na majitele[8] a (ii) akciemi zaknihovanými.

Pro vznik zástavního práva k listinným akciím na majitele je nutné, aby zástavce a zástavní věřitel uzavřeli zástavní smlouvu (pro tuto smlouvu není zákonem předepsána žádná forma a může tak být uzavřena rovněž ústně či konkludentně). Zástavní právo pak vzniká buď odevzdáním akcie zástavnímu věřiteli, či spolu se stejnopisem zástavní smlouvy třetí osobě.[9] V případě, že jsou akcie již v úschově u třetí osoby, vznikne zástavní právo oznámením zástavního věřitele nebo zástavce doručením schovatelé společně se stejnopisem zástavní smlouvy.[10]

Pro vznik zástavního práva k listinným akciím na jméno je kromě výše uvedeného nutný ještě zástavní rubopis obsahující doložku „k zastavení“ nebo jiná slova podobného významu a označení zástavního věřitele.[11] Podpis na zástavním rubopisu není nutné ani běžně ověřovat, možné to však je.

Zákon výslovně připouští, aby si strany ujednaly, že zástavní právo k akciím na majitele vznikne zápisem do rejstříku zástav.[12] V takovém případě je nutné uzavřít zástavní smlouvu ve formě notářského zápisu a odevzdat akcie do úschovy notáři. Oproti tomu není možné ujednat, aby zápisem do rejstříku zástav vzniklo zástavní právo k akciím na jméno.

Pro vznik zástavního právo k zaknihovaným akciím je nutný jeho zápis na účtu vlastníka v příslušné evidenci,[13] tzn. buď v centrální evidenci zaknihovaných cenných papírů vedené Centrálním depozitářem cenných papírů, a.s., nebo v navazující evidenci vedené příslušným obchodníkem s cennými papíry v závislosti na tom, zda jsou akcie vedeny na účtu vlastníka v centrální, či navazující evidenci. Zástavní právo je zapsáno po předložení zástavní smlouvy na pokyn zástavce (vlastníka účtu), popřípadě dlužníka nebo zástavního věřitele. Za zápis zástavního práva do centrální evidence účtuje Centrální depozitář a.s. poplatek ve výši 40 Kč za zápis zástavního práva k akciím vydaným v rámci jedné emise.[14]

Zajímavá je právní úprava na Slovensku, kde zákon požaduje registraci zástavního práva nejen v případě zaknihovaných akcií, nýbrž i v případě listinných cenných papírů,[15] a to konkrétně v Evidenci zastavených listinných cenných papírů vedené společností Centrálny depozitár cenných papierov SR, a. s. Registrace je konstitutivní a zastavené listinné akcie není nutné odevzdávat zástavnímu věřiteli. V této souvislosti je rovněž zajímavé, že poplatek za registraci zástavního práva v centrálním depozitáři je stanoven na základě výše jistěné pohledávky (dluhu), přičemž jako maximální částka je stanoven poplatek ve výši EUR 1.659 při výši zajištěné pohledávky (dluhu) ve výši EUR 16 596 000,01 a více.[16]

Závěr

Zástavní právo k akciím představuje poměrně efektivní prostředek zajištění pohledávek věřitelů (dluhů dlužníka) v obchodních vztazích. Při jeho využití je vždy třeba mít na paměti zejména podmínky a případná omezení týkající se jeho vzniku.

Václav Smetana

[Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář](#)

Florentinum
Na Florenci 15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 225 385 333

Fax: +420 225 385 444

e-mail: wl@weinholdlegal.com

[1] Viz § 256 odst. 1 ZOK.

[2] Dalšími účastnickými papíry jsou např. opční listy či prioritní nebo vyměnitelné dluhopisy.

[3] Dematerializace, resp. zaknihování cenných papírů, byla obecně umožněna zákonem č. [591/1992](#) Sb., o cenných papírech. Do té doby bylo možné v zaknihované podobě vydávat pouze dluhopisy podle zákona č. [530/1990](#) Sb., o dluhopisech.

[4] Byť OZ opustil dělení cenných papírů na listinné a zaknihované (tzn. zmizela kategorie „podoba cenného papíru“) a pojem „cenný papír“ nadále používá pouze pro cenné papíry dříve označované jako „listinné“, autoři ZOK tuto změnu ve vztahu k akciím neakceptovali (či přehlédli) a nadále se drží tradičního dělení.

[5] Viz § 48 odst. 1 písm. k) zákona č. [304/2013](#) Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

[6] Zejména s ohledem na ustanovení § 190 odst. 2 písm. i) ZOK pro společnost s ručením omezeným a § 421 odst. 2 písm. m) ZOK pro akciovou společnost.

[7] Neboli cenný papír na řad dle § 518 odst. 2 NOZ.

[8] Neboli cenný papír na doručitele dle § 518 odst. 2 NOZ.

[9] Viz § 1328 odst. 1 OZ.

[10] Viz § 1329 odst. 1 OZ.

[11] Viz § 1328 odst. 2 OZ.

[12] Viz § 1328 odst. 3 OZ.

[13] Viz § 1331 odst. 1 OZ.

[14] Viz ceník CDCP, dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

[15] Viz § 45 odst. 1 zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papírech a investičních službách a o změně a doplnění některých zákonů (zákon o cenných papírech).

[16] Viz sazebník společnosti CENTRÁLNY DEPOZITÁR CENNÝCH PAPIEROV SR, a.s. účinný od 20. září 2017 dostupný na [www](http://www.), k dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Hodnotící dotazníky jako obchodní sdělení v kontrolním plánu ÚOOÚ pro rok 2026](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Jak se vyhnout zákazu a postihu dohod o určování cen pro další prodej?](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)